

49 (2023-2024) – Nr. 1
ingediend op 6 december 2023 (2023-2024)

Verslag van de hoorzitting

namens de Commissie voor Leefmilieu, Natuur,
Ruimtelijke Ordening en Energie
uitgebracht door Jeroen Tiebout

over het ontwerp van ondernemingsplan
en het ontwerp van begroting
van de Vlaamse Regulator
van de Elektriciteits- en Gasmarkt
en de dotatie aan de VREG voor het jaar 2024

Samenstelling van de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie:

Voorzitter: Gwenny De Vroe.

Vaste leden:

Inez De Coninck, Andries Gryffroy, Freya Perdaens, Jeroen Tiebout, Wilfried Vandaele;
Bart Claes, Leo Pieters, Sam Van Rooy;
Stijn De Roo, Tinne Rombouts;
Steven Coenegrachts, Gwenny De Vroe;
Staf Aerts, Mieke Schauvliege;
Bruno Tobback.

Plaatsvervangers:

Annick De Ridder, Marius Meremans, Joris Nachtergaele, Axel Ronse, Nadia Sminate;
Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Wim Verheyden;
Robrecht Bothuyne, Brecht Warnez;
Bart Tommelein, Bart Van Hulle;
Johan Danen, Chris Steenwegen;
Hannes Anaf.

Toegevoegde leden:

Jos D'Haese.

INHOUD

I.	Toelichting	4
1.	Inleiding	4
2.	Verwezenlijkingen in 2023	5
2.1.	V-test	5
2.2.	Communicatie	7
2.3.	Capaciteitstarief	8
2.4.	Studie capaciteit Vlaams laagspanningsdistributienet	8
2.5.	Investeringsplannen	9
2.6.	CO ₂ -decreet	10
2.7.	Rapporten	10
2.8.	Waterstofdecreet	11
2.9.	Vlaamse Nutsregulator	11
2.10.	Marktmonitor	12
3.	De blik op 2024	12
3.1.	Vlaamse Nutsregulator	12
3.2.	Tariefmethodologie	12
3.3.	Investeringsplannen	13
3.4.	Databeheer	13
3.5.	Toezicht leveranciers	13
3.6.	Transparantie	13
4.	Financiering	14
II.	Bespreking op 22 november 2023	15
1.	Tussenkost van Andries Gryffroy	15
2.	Tussenkost van Willem-Frederik Schiltz	16
3.	Tussenkost van Bruno Tobback	17
4.	Tussenkost van Robrecht Bothuyne	18
5.	Tussenkost van Staf Aerts	18
6.	Antwoorden van de VREG	19
7.	Verdere vragen en antwoorden	23
III.	Bespreking op 6 december 2023	24
1.	Toelichting door de VREG van het aangepaste voorstel van dotatie ...	24
2.	Tussenkost van Willem-Frederik Schiltz	25
3.	Tussenkost van Robrecht Bothuyne	25
4.	Antwoorden van de VREG	25
IV.	Besluit van de commissie	26
	Gebruikte afkortingen	27
	Bijlagen: zie de dossierpagina van dit document op www.vlaamsparlement.be	

De Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie hield op 22 november en 6 december 2023 een hoorzitting met de Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt over het ontwerp van ondernemingsplan 2024, het ontwerp van begroting en de dotatie aan de VREG voor het jaar 2024. Maarten De Cuyper, voorzitter van de raad van bestuur van de VREG, en Pieterjan Renier, algemeen directeur van de VREG, waren te gast in de commissie. Een ontwerp van begroting met een voorstel van dotatie voor 2024, samen met een ontwerp van ondernemingsplan, werden door de VREG per brief aan het Vlaams Parlement bezorgd op 27 oktober 2023.

Deze hoorzitting werd gehouden in het kader van artikel 3.1.13 van het Energiedecreet van 8 mei 2009, dat in het indienen van deze documenten voorziet. Met de wijziging van artikel 3.1.13 van het Energiedecreet door artikel 140 van het decreet van 29 maart 2019 houdende de Vlaamse Codex Overheidsfinanciën (*Parl.St.* VI.Parl. 2018-19, nr. 1820/5) bepaalt het Vlaams Parlement vanaf het begrotingsjaar 2021 bovendien de dotatie die de VREG voor zijn werking tijdens het volgende begrotingsjaar uit het Energiefonds ontvangt en deelt dat ter uitvoering mee aan de Vlaamse Regering.

Op 22 november 2023 gaf de VREG een toelichting bij de ingediende documenten en vond een eerste bespreking daarvan plaats. Op vraag van de commissie werkte de VREG daarna een aangepast voorstel van dotatie uit. Die informatie werd door de VREG bezorgd op 5 december 2023. Op de vergadering van 6 december 2023 werd dit besproken en ging de commissie in consensus akkoord met de voorgestelde dotatie van 8,57 miljoen euro.

De bij de toelichting gebruikte presentaties, het ontwerp van ondernemingsplan 2024 met het ontwerp van begroting en het voorstel van dotatie van de VREG evenals de presentatie met daarin het aangepaste voorstel van dotatie, zijn te vinden op de [dossierpagina](#) van dit document op www.vlaamsparlement.be.

I. Toelichting

1. Inleiding

Maarten De Cuyper, voorzitter van de raad van bestuur van de VREG, situeert de facilitering van de energietransitie binnen een Vlaams en Europees kader. Veranderende verwachtingen van consument en bedrijven, en de ambitie om iedereen te laten delen in de voordelen van de transitie, vormen de belangrijke 'drivers'.

De VREG hanteert drie speerpunten om zijn ambitie te realiseren. Het eerste is de realisatie van een netwerk dat klaar is voor de toekomst. De elektrificatie zorgt onvermijdelijk voor een gedaanteverandering van het energiesysteem. De versterking en uitbreiding van het elektriciteitsnet is van levensbelang. Daarom is Fluvius een cruciale stakeholder en gesprekspartner. Het Vlaams distributienetwerk behoort tot de betrouwbaarste van Europa. Om dat zo te houden, moet Fluvius efficiëntie kunnen combineren met investeringen en innovatie. Er moet ook ruimte zijn voor zijn kerntaken. De VREG evalueert de tienjarige investeringsplannen van Fluvius, op zoek naar de juiste balans tussen kabels en investeringen in digitalisering en slimme flexibiliteitsoplossingen. Daarbij gaat de VREG een kritische zelfevaluatie, met name van de huidige reguleringsmethode, niet uit de weg.

Die aangepaste reguleringsmethode zal leiden tot een nieuwe tariefmethodologie voor 2025 tot 2028, met nieuwe accenten, op basis van een visie die tussen regulator en gereguleerde, op alle niveaus en met diverse input, wordt overlegd. Wellicht in het voorjaar kan de publieke consultatie starten zodat alle marktpartijen duidelijkheid krijgen voor de zomer.

Het tweede speerpunt is een energiemarkt die klaar is voor de toekomst. De energiecrisis na de inval in Oekraïne lijkt achter de rug, maar de prijzen blijven dubbel zo hoog en de markt zelf wordt complexer door de vele digitale mogelijkheden. Een goede informatiedoorstroming naar consumenten en bedrijven over de slimme mogelijkheden die de markt biedt, wordt steeds belangrijker. Daarom blijft de uitrol van de digitale meter cruciaal. Zonder digitalisering kunnen netgebruikers onmogelijk de voordelen van de nieuwe toepassingen plukken. Daarbij wordt niet alleen naar de responsabilisering van individu of bedrijf gekeken, maar ook naar de energieleveranciers zelf. De technische haalbaarheid van de energietransitie en de toekomstige marktwerking worden in hoge mate ook mee bepaald door de snelle implementatie van flexibiliteitstoepassingen.

Ten derde moet de energieregulator zich ook zelf klaar maken voor de toekomst. Het is de wens van de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement de werking van de VREG uit te breiden naar alle netgebonden infrastructuur, met ook taken op het vlak van waterdistributie, sanering en vervoer van CO₂ en waterstof. Een aantal administratieve taken zullen worden overgenomen door de administratie. De VREG verwelkomt die uitgebreide opdracht. Maarten De Cuyper benadrukt hoe belangrijk het is dat de taken van de VREG onafhankelijk, zij het onder toezicht van het Vlaams Parlement, kunnen worden uitgevoerd.

Het ondernemingsplan voorziet in een verhoging van de werkingsmiddelen om aan alle kwaliteitsstandaarden te blijven voldoen.

2. Verwezenlijkingen in 2023

Pieterjan Renier, algemeen directeur van de VREG, start met een terugblik op 2023, stelt vervolgens de grote werven voor 2024 voor en eindigt met de financiering.

2022 was het jaar van de energiecrisis. De prijzen van gas en elektriciteit waren toen torenhoog. Energie besparen was de boodschap, en dat is gelukt. Het aardgasverbruik daalde met 15 procent in Europa. Geholpen door milde temperaturen en een massale invoer van vloeibaar gas daalden en stabiliseerden de energieprijzen. De prijzen liggen nog steeds twee tot drie keer hoger dan voor de crisis. Dat ging dan nog gepaard met een sterke inflatie. Vooral de industrie maar ook de kmo's en gezinnen dragen de gevolgen daarvan.

Voor de komende winter is de VREG redelijk gerust. Europa verbruikt jaarlijks 4000 à 5000 terawattuur aardgas. De opslagcapaciteit in Europa bedraagt 1000 terawattuur. Die voorraden zijn een belangrijke buffer voor onderbrekingen in de gasbevoorrading. In de zomer van 2022 waren de voorraden historisch laag en als gevolg van de oorlog in Oekraïne is de gasbevoorrading uit Rusland sterk gedaald. In de tweede helft van 2022 hebben de Europese landen er alles aan gedaan om de gasvoorraden aangevuld te krijgen voor de winter. Ze zijn daarin geslaagd, maar tegen hoge prijzen. In de eerste helft van 2023 is weinig gas uit de voorraad gehaald, iedereen bespaarde verder. In de zomer was de vulgraad meer dan 50 procent. Er moest dus veel minder gas gevonden worden in de tweede helft van het jaar. Op het moment van de hoorzitting bedraagt de vulgraad bijna 100 procent, en nog nooit was de vulgraad zo hoog in deze periode van het jaar. De energiemarkt werkt dus, ook in turbulente tijden, maar alertheid blijft geboden.

2.1. V-test

De energiefactuur onder controle houden kan door minder energie te verbruiken of door er minder voor te betalen. De V-test blijft het belangrijkste instrument in Vlaanderen voor gezinnen en kmo's om energiecontracten te vergelijken en het meest voordelige contract af te sluiten.

In 2022 werd de V-test meer dan ooit gebruikt, maar liefst 2,5 miljoen keer. Toch veranderden minder gezinnen en kleine bedrijven van leverancier. In 2022 koos bijna 22 procent voor een andere elektriciteitsleverancier, een stuk minder dan in 2021. Eenzelfde evolutie deed zich voor voor aardgas. Die daling zet zich voort in 2023. Tot nu toe wisselde nog maar 15,56 procent van de afnemers van elektriciteitsleverancier en 17,28 procent van aardgasleverancier. Dat is geen goede zaak. Hoge 'switchingcijfers' zijn een teken van een levendige en goedwerkende energiemarkt.

Door de sterk schommelende prijzen verdween het aanbod aan vaste contracten in 2023 bijna volledig. Steeds meer consumenten stapten over naar een variabel contract, vaak gedwongen, omdat er geen vaste contracten meer aangeboden werden.

In een van de dashboards op de website volgt de VREG op hoeveel gezinnen een vast en hoeveel een variabel contract hebben. Begin 2022 had bijna twee op de drie een vast contract voor elektriciteit, nu nog maar 18,3 procent; voor gas zijn dat gelijkaardige cijfers. Bij de professionele afnemers nam het aantal variabele contracten ook sterk toe.

Nieuw sinds november 2023 is dat de VREG ook dynamische contracten publiceert. Dat gaat op het moment van de hoorzitting nog maar om 0,1 procent. De verwachting is dat dat de volgende maanden en jaren gaat stijgen.

Uit de jaarlijkse bevraging van duizend gezinnen blijkt telkens weer dat consumenten heel vaak niet weten welk contract ze hebben afgesloten. Vast, variabel, voor welke prijs: men weet het niet. Door de sterke schommelingen van de energieprijzen is dat risico extra aanwezig. Consumenten kunnen zelf onaangename verrassingen vermijden. De VREG heeft namelijk het persoonlijk profiel in de V-test ontwikkeld. Hiermee kunnen ze hun lopend contract zien en vergelijken met nieuwe contracten op de markt. Zo zien ze in één oogopslag of ze in een duur of zelfs heel duur contract zitten en beter kunnen veranderen.

Om een onverwacht hoge eindafrekening te vermijden, kunnen klanten met een digitale meter opteren voor een maandafrekening. Daarmee betaalt men geen maandelijkse voorschotten maar het werkelijke verbruik. Vanaf 2024 moeten alle leveranciers dat aanbieden, dat is een goede zaak.

Het aantal contracten in maandfacturatie is het afgelopen jaar gestegen met factor 10: van een tienduizendtal naar bijna honderdduizend. Er is een sterke stijging van het aantal digitale meters in meetregime 3, waarbij kwartierwaarden in de markt worden gezet. Deze kwartierwaarden zijn noodzakelijk wanneer klanten een dynamisch contract willen afsluiten of wanneer ze aan energiedelen of peer-to-peer-handel van groene stroom willen doen.

In de commissie VEKP eind 2022 en in de Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie in april 2023 is er uitgebreide toelichting gegeven over energiegemeenschappen, energiedelen en peer-to-peer. Een van de vaststellingen was dat sommige leveranciers bijkomende kosten en voorwaarden opleggen bij energiedelen. Sinds februari toont de VREG die in de V-test.

Concepten als energiegemeenschappen, energiedelen en peer-to-peer staan nog in de kinderschoenen. Toch blijkt uit een dashboard op de website van de VREG een gestage groei. Vooral energiedelen met zichzelf en persoon-aan-persoonverkoop vinden ingang op de markt.

De dalende lijn in de energieprijzen sinds het najaar 2022 zette zich in het voorjaar van 2023 door. Dat is het moment voor de consument om na te gaan of zijn contract nog goed zit, en de V-test te doen. De VREG lanceerde in het voorjaar een

campagne ter zake. Daarnaast zet men sterk in op blogs in de nieuwsbrief en op sociale media, bijvoorbeeld over hoe koppel ik Mijn Fluvius aan de V-test.

Bij de communicatie speelt de VREG in op het aanbod in de V-test, bijvoorbeeld rond groepsaankopen. Blogs moeten gebruikers bewust maken van bepaalde contracten of nieuwe mogelijkheden in de V-test, bijvoorbeeld over dynamische contracten. Steeds meer leveranciers bieden die nu aan in de V-test. Er zijn sinds dit jaar nieuwe leveranciers, die zich voornamelijk inzetten voor die dynamische contracten. Die hebben interessante prijsformules en staan doorgaans vrij hoog in de ranking van goedkoopst naar duurst.

Op 1 juli 2023 liep het uitgebreid sociaal tarief voor energie af. De VREG heeft in zijn nieuwsbrief de gebruikers die daar recht op hadden, geïnformeerd en aangespoord om de V-test te doen. De VREG benadrukte daarbij om goed naar de vaste vergoeding te kijken en te vergelijken.

Ook in het najaar van 2023 voerde de VREG nog een campagne rond de V-test om de voordelen van het persoonlijk profiel in de kijker te zetten. De woonloketten van alle Vlaamse gemeenten en Energiehuizen ontvingen een informatiepakket. De VREG organiseerde voor hen een infosessie om de mogelijkheden van de V-test en de campagne uit te leggen. De VREG adverteerde in het magazine en de nieuwsbrief van de Gezinsbond, het magazine van OKRA en op seniorennet.be. Daarnaast werden ook verschillende artikels gepubliceerd in verschillende kranten en magazines, vervolledigt Pieterjan Renier.

De VREG riep consumenten op om hun energiecontract winterklaar te maken, en spoorde hen aan om een persoonlijk profiel aan te maken. Zo kunnen ze in één klik de V-test doen. De campagnes en communicatieacties vertaalden zich in 2023 in 1,6 miljoen gebruikers van de V-test tot eind november. 71.000 gebruikers maakten al een persoonlijk profiel aan. Pieterjan Renier hoopt dat ook de parlementsleden jaarlijks de V-test doen en een persoonlijk profiel aanmaken.

De VREG telt in 2023 een team van veertig mensen, die elke dag achter de schermen samenwerken om de goede werking van de energiemarkt te bevorderen. Ze reguleren, controleren, informeren en adviseren. In 2023 publiceerde de VREG acht adviezen, negentien rapporten, negentig beslissingen en drie mededelingen. Er werden ook twee consultaties georganiseerd, vult Pieterjan Renier aan.

De VREG beheert verschillende IT-systemen, applicaties en dataplatformen. Naast de V-test en het dashboard, is er ook de certificatedatabank. Leveranciers, traders en netbeheerders kunnen er certificaten en garanties van oorsprong verhandelen en inleveren. De verkopen vertegenwoordigen samen een waarde van 1,5 miljard euro. Daarnaast worden ook tools als de simulator voor nieuwe nettarieven ontwikkeld, aldus Pieterjan Renier.

2.2. Communicatie

De VREG is er voor alle gezinnen en bedrijven in Vlaanderen, met laagdrempelige en toegankelijke communicatie via verschillende communicatiekanalen. In eerste instantie wordt er geïnformeerd via de nieuwsbrieven en de website, duidt Pieterjan Renier, maar ook via sociale media. De website van de VREG telde in 2023 bijna 1 miljoen bezoekers.

In 2023 werden tot eind november 26 nieuwsbrieven verstuurd, waarmee bijna dertigduizend gezinnen en bedrijven bereikt worden, en meer dan zesduizend geïnteresseerden uit de sector. Met een gemiddelde 'open rate' van 49 procent, zijn de abonnees van de nieuwsbrief heel geïnteresseerd, zegt Pieterjan Renier.

2.3. Capaciteitstarief

Sinds januari 2023 worden de nettarieven op een andere manier aangerekend. Daar ging in het najaar van 2022 een brede campagne aan vooraf, die voortliep in januari 2023. De nieuwe nettarieven haalden in 2023 nog regelmatig de pers. Jaarlijks doet de VREG een bevraging bij duizend gezinnen over hun kennis van de energiemarkt, en dus ook over het capaciteitstarief.

Een vierde van de gezinnen is in 2023 op de hoogte van de invoering van het capaciteitstarief. Dat is een opmerkelijke toename in vergelijking met 2022. 65 procent onder hen kan een correcte definitie van het capaciteitstarief geven. Het aantal gezinnen dat denkt dat de prijzen zullen gelijk blijven met de invoering van het capaciteitstarief, stijgt. Opmerkelijk minder respondenten denken in 2023 dat het capaciteitstarief tot een stijging van hun energiefactuur zal leiden.

Tot midden november 2023 liep er een doelgerichte digitale campagne over de nieuwe nettarieven. Met deze campagne wil de VREG gebruikers die een elektrisch voertuig of een warmtepomp hebben of willen aanschaffen, aansporen om hoge pieken te vermijden. Op de website van de VREG vinden ze specifieke tips om hun gebruik te spreiden.

2.4. Studie capaciteit Vlaams laagspanningsdistributienet

Op vraag van de Vlaamse minister van Energie voerde de VREG een studie uit over de verwachte impact van de energietransitie op het laagspanningsdistributienet in Vlaanderen. Met steeds meer elektrische voertuigen, warmtepompen en zonnepanelen, zal dat net meer en anders belast worden, zegt Pieterjan Renier. De VREG werkte voor de studie samen met het VEKA en Fluvius. VITO deed als externe consultant de nodige analyses.

Met behulp van het theoretische model dat Fluvius gebruikt voor het analyseren van de laagspanningsnetten, werd een hele reeks simulaties uitgevoerd om de nettoestand en zijn toekomstige evolutie zo goed mogelijk in kaart te brengen. De simulaties van de nettoestand tonen aan dat de bestaande capaciteit van het net volstaat om in 2023 aan de elektriciteitsvraag te voldoen. Indien zich toch een piekbelasting zou voordoen, zouden voornamelijk problemen met de spanningskwaliteit optreden, die aanleiding kunnen geven tot een stijging van het aantal spanningsklachten.

Voor de evaluatie van de nettoestand na 2023 werd een inschatting gemaakt van de bijkomende elektrificatie als gevolg van het stijgende aantal elektrische voertuigen, warmtepompen en zonnepanelen. Aangezien er over deze aantallen grote onzekerheid heerst, maakte de studie gebruik van drie toekomstscenario's, waarbij elk scenario een andere snelheid van elektrificatie veronderstelt.

Uit die simulaties blijkt dat richting 2050 het laagspanningsnet op een aantal plaatsen overbelast kan geraken. Om dat te voorkomen moet dat net op die plaatsen tijdig versterkt worden. De simulaties tonen echter ook een grote spreiding tussen de verschillende scenario's. Dat maakt het niet gemakkelijk om de nodige netversterking op korte termijn in kaart te brengen.

Door de steeds verdere digitalisering verwacht Pieterjan Renier dat Fluvius steeds meer zal gebruikmaken van werkelijke meetgegevens om de toestand en de evolutie van het net te monitoren, en zo de onzekerheid over netversterking op korte termijn zal wegnemen.

De spreker vervolgt met de studie over de impact van enkele beleidsmaatregelen zoals het stimuleren van het trager opladen van elektrische voertuigen en het

gebruik van flexibiliteit ter ondersteuning van het laagspanningsnet. De simulatie-resultaten tonen dat deze maatregelen een verlagend effect hebben op de netbelasting. De maatregelen zorgen er bovendien voor dat de netinvesteringen tijdelijk uitgesteld kunnen worden en dat de noodzakelijke netversterkingen minder groot worden. Dat heeft een impact op de nodige investeringsbudgetten.

Aangezien de VREG er belang aan hecht om de toestand van de distributienetten in Vlaanderen van dichtbij op te volgen, kreeg deze studie een update. De toekomstscenario's werden in 2023 bijgesteld op basis van nieuwe inzichten uit onder andere analyses van digitaletmeterdata. Pieterjan Renier verwacht dat de toekomstige capaciteitsbehoefte naar beneden bijgesteld zal worden. De update van het rapport zal begin 2024 gepubliceerd worden.

2.5. Investeringsplannen

Eind maart 2023 nam de VREG voor de eerste keer een beslissing over de langetermijninvesteringsplannen van Fluvius. De tienjarige investeringsplannen werden goedgekeurd. Voor elektriciteit formuleerde de VREG een aantal voorwaarden die te maken hebben met digitalisering, het monitoren van lokale belasting, spreidingsregels voor bijkomende belasting in de simulaties, het inzetten van flexibiliteit, en het ter beschikking stellen van 400 volt aan elke netgebruiker. De nieuwe investeringsplannen voor de periode 2024-2033 zijn eind september 2023 ingediend bij de VREG. Die worden nu geanalyseerd, onder andere met betrekking tot de opgelegde voorwaarden.

De VREG publiceerde ook een rapport waarin de evolutie van de afname door het distributienet van het hogerliggend transmissienet geanalyseerd wordt. Pieterjan Renier toont twee grafieken uit dat rapport. Vanuit het Elia-net wordt via 269 transformatorstations of koppelpunten het 47.000 kilometer lange middenspanningsnet van het Vlaamse elektriciteitsdistributienet gevoed. Omgekeerd kan via deze koppelpunten elk overschot aan decentrale productie op een elektriciteitsdistributienet geïnjecteerd worden in het Elia-net.

Op de grafieken is voor de jaren 2007-2023 de hoogste gelijktijdige belasting in het jaar te zien, op alle koppelpunten samen, voor elke maand van het jaar, dan wel elk uur van de dag, voor zowel afname als injectie. Op beide figuren is een dalende trend te zien van de hoogste gelijktijdige afname, van 6,4 gigawatt in 2007 tot 5,2 gigawatt in 2023. De hoogste gelijktijdige injectie is in deze periode gestegen van ongeveer 18 megawatt tot 2,0 gigawatt in 2023. Vooral in 2023 ziet men een heel sterke stijging van de hoogste gelijktijdige injectie vanuit het distributienet naar het transmissienet.

Door de energiecrisis is het elektriciteitsverbruik gedaald. Er is ook een sterke toename in de plaatsing van zonnepanelen. Distributienetgebruikers met zonnepanelen in combinatie met een digitale meter worden bovendien gestimuleerd tot meer zelfverbruik, om de energiefactuur te verlichten, bijvoorbeeld door de plaatsing van een batterij. Naast toenemende decentrale productie is er ook energie-efficiëntie zoals het inzetten van ledverlichting. Dat kan een reden zijn voor de dalende belasting van de koppelpunten. Mogelijk heeft de introductie van het capaciteits-tarief in 2023 ook een rol gespeeld.

Fluvius voorziet in de komende jaren een nieuwe investeringsgolf die vergelijkbaar is met die van een aantal voorgaande jaren. Door de verplichtingen op het vlak van de aansluitbaarheidsgraad was het aandeel van aardgas in het verleden groter dan in de toekomst. De door Fluvius geprojecteerde investeringen worden steeds verder in de tijd verschoven, waardoor de piek in de investeringsgolf afvlakt, maar langer aanhoudt.

2.6. CO₂-decreet

De VREG heeft geen ervaring of specifieke kennis over het vervoer van koolstofdioxide, maar bracht niettemin een advies uit over het CO₂-decreet. Zijn advies werd gebaseerd op de ervaring met de regulering van elektriciteits- en aardgasnetten. De installering van wettelijke monopolies moet gepaard gaan met een strikte regulering op het vlak van tarieven en investeringen, met de nodige sanctionerende instrumenten voor de toezichthouder. Een veelheid aan stelsels die naast elkaar kunnen bestaan, houdt risico's in. Daarom moet de wetgeving continu worden geëvalueerd en bijgestuurd, op basis van de ontwikkelingen op de CO₂-markt.

2.7. Rapporten

Het Certificatenmarktrapport 2022 toont dat de kloof tussen de boeteprijs en de gemiddelde prijs voor een groenestroomcertificaat steeds kleiner wordt, wat de druk op de GSC-markt verhoogt. Om fiscale redenen bleef het interessanter een GSC dan een boete te betalen. Bij de WKC's liggen door het groeiende overschot aan WKC's de boetewaarden en de gewogen gemiddelde prijs nog verder uit elkaar. Hierdoor hadden de netbeheerders problemen om alle WKC's op de veilingen te verkopen.

Uit het jaarlijks sociaal rapport met cijfers over het sociaal energiebeleid in Vlaanderen blijkt dat de impact van de energiecrisis op het betalingsgedrag van huishoudens over het algemeen meevalt. Het aantal klanten bij Fluvius als sociale leverancier voor elektriciteit blijft redelijk constant. In 2024 komt er een maandelijks dashboard op basis van leveranciersdata dat zicht zal bieden op het aantal afbetalingsplannen, de gemiddelde uitstaande schulden en de dossiers doorgestuurd voor invordering.

Het warmtenetrapport toonde aan dat er in 2022 15 procent minder warmte geleverd is dan in 2021. Vlaanderen telt 95 warmtenetten. De warmte gaat, met 97 procent van het volume, voornamelijk naar niet-huishoudelijke gebruikers. Door de energiecrisis was er ook daar een flinke prijsstijging bij sommige warmtenetten, zonder dat de betalingsproblematiek aanzienlijk steeg. Mogelijk blijkt dat pas uit de cijfers in 2023.

Het jaarlijkse marktrapport blikt terug op de ontwikkelingen op de elektriciteits- en aardgasmarkt in het afgelopen jaar. De concentratiegraad, of HHI-index, die aangeeft hoe concurrentieel de markt is, liet een dalende concurrentie zien op de elektriciteitsmarkt als gevolg van de energiecrisis. Minder consumenten wisselden van leverancier. Eind 2022 kwam er een nieuwe energieleverancier bij en in de loop van 2023 kregen twee nieuwe leveranciers een vergunning.

Een update van de vergelijkende studie van BRUGEL over de marktdynamiek in de drie gewesten laat zien dat vooral Brussel problematisch blijft. In elk van de drie gewesten daalt het aantal leveranciers en producten significant, en dat is geen goede zaak voor de consument.

Uit de jaarlijkse rapporten over de kwaliteit van de dienstverlening bij de netbeheerders blijkt een sterke stijging van het gemiddeld aantal minuten dat de Vlaming in 2022 geen elektriciteit had. Het aantal klachten over storingen op laagspanning stijgt sterk. Dat is ook het geval met klachten over de klantenservice. Zowel bij de Vlaamse elektriciteitsdistributiebeheerders als bij de beheerder van het plaatselijk vervoer daalt het kwaliteitsniveau door onderbrekingen, vooral op middenspanning. Ook de gemiddelde onbeschikbaarheid van aardgas steeg in 2022, net als het aantal klachten over de dienstverlening.

2.8. Waterstofdecreet

De VREG gaf advies over het ontwerp van decreet over de invoering van een regulerend kader voor waterstof distributie, op basis van de parallellen en verschillen met de regulering van de aardgasnetten. Er wordt aangedrongen op vereenvoudiging en verduidelijking en een goede afstemming op het Europees rechtelijk kader. De VREG hoopt ook advies te geven over duidelijke criteria voor de planmatige ontwikkeling van het waterstofnet, in afstemming met de federale regulator.

De VREG krijgt heel wat nieuwe taken als regulator voor de waterstof distributie en moet die onafhankelijk kunnen uitvoeren, stelt het Europees rechtelijk kader. Daarvoor moet men zich voorbereiden en kennis opbouwen. Dat vraagt extra mensen en middelen.

2.9. Vlaamse Nutsregulator

In september werd het voorstel van decreet over de operationalisering van een Vlaamse Nutsregulator (*Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1797/1) ingediend. Daarmee wil het Vlaams Parlement de VREG omvormen tot een overkoepelende regulator voor netgebonden infrastructuur. Die Vlaamse Nutsregulator zal niet alleen bevoegd zijn voor het reguleren van de elektriciteits- en gasmarkt maar ook taken op het vlak van water distributie en -sanering opnemen, en ook de regulering van nieuwe ontwikkelingen zoals het vervoer van CO₂ en waterstof. Pieterjan Renier staat positief tegenover deze taken en bevoegdheden. De VREG ziet daarin een erkenning van het al geleverde werk.

Essentieel is dat men deze bevoegdheden in volle onafhankelijkheid, met daadkracht en met voldoende middelen kan uitvoeren. Het is in het algemeen belang dat de VREG onafhankelijk blijft, onder toezicht van het Vlaams Parlement. Het Vlaams Parlement vertegenwoordigt alle Vlamingen en alle politieke partijen. Dat biedt de beste garantie op een breed gedragen en stabiel toezicht. Het voorstel van decreet laat de mogelijkheid open aan het Vlaams Parlement en de Vlaamse Regering om instructies te geven aan zowel personeelsleden als bestuurders van de Vlaamse Nutsregulator. De VREG adviseert om in het voorstel van decreet elke mogelijke twijfel over de onafhankelijkheid uit te sluiten.

De Vlaamse Nutsregulator moet daadkrachtig en efficiënt kunnen optreden. Daarom doet de VREG een aantal suggesties in zijn advies over de installatie van het directeurscollege en de creatie van een extra expertenraad. Het is noodzakelijk dat het Vlaams Parlement tijdig de nodige financiering voorziet voor de extra taken.

Ten slotte vraagt de VREG aan het Vlaams Parlement om de verdeling van de taken en bevoegdheden op het vlak van water verder te verduidelijken. Het voorstel van decreet heeft tot gevolg dat de Vlaamse Nutsregulator en de VMM tegelijk worden belast met dezelfde taken. Dat is inefficiënt en kan niet de bedoeling zijn.

In een tweede advies over het ontwerp van decreet Kerntaken VREG gaf de VREG de boodschap mee de blijvende zoektocht naar efficiëntiewinst en een betere dienstverlening te ondersteunen. De VREG is ervan overtuigd dat hij de centrale databank van GSC, WKC en GO beter zelf beheert. De rol van databankbeheerder is voor de VREG noodzakelijk om zijn controlerende en sanctionerende taken op het vlak van GSC, WKC en GO efficiënt en doeltreffend te kunnen blijven uitvoeren.

De voorgestelde aanpassingen in het ontwerp van decreet zijn bovendien tijdrovend, complex en duur, en houden financiële risico's in voor de vele gebruikers.

De overdracht van de sociale statistieken naar het VEKA biedt volgens de VREG geen efficiëntievoordelen.

2.10. Marktmonitor

In het vierde kwartaal is ook al heel wat werk verricht, maar er ligt ook nog heel wat op de plank. Zo zal de VREG nog een rapport over het databeheer van Fluvius publiceren en een over de financiële situatie bij de leveranciers. De VREG zal de distributienettarieven voor 2024 goedkeuren en in de komende weken nog adviezen publiceren over recente beslissingen van de Vlaamse Regering.

Pieterjan Renier herhaalt dat de VREG jaarlijks duizend gezinnen en 1500 bedrijven bevraagt over hun ervaring en gedrag op de energiemarkt. Deze resultaten helpen bepaalde evoluties te zien en de noden vast te stellen. De spreker beperkt zich hier tot twee resultaten. Men vraagt of de respondenten zich voldoende geïnformeerd voelen op de energiemarkt. Het aantal gezinnen dat zich onvoldoende geïnformeerd voelt, stijgt dit jaar opnieuw, tot 37 procent. Samen met de energiesector en het beleid moet de VREG blijven werk maken van laagdrempelige en eenduidige communicatie, zeker met de energietransitie voor de deur. De VREG peilde naar hoe de consument tegenover de digitale meter staat. Het grootste deel – 73 procent – van de gezinnen vulde 'neutraal tot positief' in. Het aandeel gezinnen dat heel negatief staat tegenover de digitale meter, daalt verder tot 7 procent. Gezinnen die al een digitale meter hebben, kijken vaker positief naar de digitale meter dan gezinnen die er nog geen ervaring mee hebben. Het onbekende zal zeker een rol spelen. Drie op de tien gezinnen voelen zich onvoldoende geïnformeerd door Fluvius over de mogelijkheden van de digitale meter, bij bedrijven is dat vier op de tien.

3. De blik op 2024

3.1. Vlaamse Nutsregulator

Pieterjan Renier licht de belangrijkste werven voor 2024 toe. Op 27 oktober heeft de VREG zijn ondernemingsplan bezorgd aan het Vlaams Parlement. Daarin licht de VREG het volgende toe: zijn visie, missie en hoe hij zijn decretales taken wil realiseren in 2024 en de volgende jaren met de toegekende middelen. Uit dat ondernemingsplan haalt de spreker de belangrijkste werven voor het komende jaar. Het Vlaams Parlement en de Vlaamse Regering willen de VREG omvormen tot een overkoepelende regulator voor netgebonden infrastructuur. De bundeling van het toezicht op de leidinggebonden nutsectoren zoals elektriciteit, gas, warmte, maar ook CO₂ en waterstof binnen één regulator biedt voordelen. Er zijn zeker analogieën tussen de netwerkinfrastructuren. De expertise en best practices kunnen gedeeld en gebundeld worden. Tarief en technische regulering, controleprocessen, stakeholderoverleg, benodigde middelen en ondersteunende processen zoals communicatie kunnen efficiënter worden ingezet. Het wordt eenvoudiger om toe te zien op het vermijden van kruissubsidies. Die wetgevende initiatieven maken van de VREG in 2024 een organisatie in volle verandering. De VREG neemt alle maatregelen om de uitbreiding van de bevoegdheden en de omvorming tot Vlaamse Nutsregulator voor te bereiden en uit te voeren.

3.2. Tariefmethodologie

De tweede werf houdt in dat de VREG in 2024 beslist over de tariefmethodologie voor elektriciteits- en aardgasdistributie voor de reguleringsperiode vanaf 2025. Daarmee wil de VREG de distributienetbeheerders aanzetten tot een efficiënt beheer en betrouwbaar distributienet en datasysteem, betaalbaar voor huidige en toekomstige generaties. Zoals gezegd, komt de beslissing er midden 2024. Voorafgaand daaraan wordt een openbare raadpleging georganiseerd. Op dit moment lopen de voorbereidingen daarvan. De studies worden door externe partijen zoals Fluvius uitgevoerd. Zelf voert de VREG het nodige onderzoek. Er wordt vaak en regelmatig overlegd met Fluvius. In lijn met het Energiedecreet wordt gestart met het gestructureerd, gedocumenteerd en transparant overleg over de opmaak van

het ontwerp van de tariefmethodologie. Begin 2023 voerde de VREG een nieuwe tariefstructuur voor de periodieke nettarieven elektriciteit in. Naast grote bedrijven betalen ook gezinnen en kmo's nu een capaciteitstarief. De VREG start een meerjarig evaluatietraject van de nieuwe tariefstructuur.

3.3. Investeringsplannen

De derde werf is dat de VREG de langetermijninvesteringsplannen van de netbeheerders beoordeelt. Daarbij wordt nagegaan of die plannen voor het elektriciteitsdistributienet voldoen aan de goedkeuringsvoorwaarden van de eerdere beoordeling door de VREG. Specifieke aandacht gaat naar de inzet van flexibiliteit als alternatief voor netinvesteringen. De VREG actualiseert samen met het VEKA de studie over de capaciteit van de laagspanningsnetten en ziet erop toe dat minstens 80 procent van de gezinnen en kmo's eind 2024 een digitale meter heeft. Er wordt opgevolgd hoe de netbeheerders het decretale kader rond commerciële en technische flexibiliteit concreet uitwerken en toepassen. Dat moet zorgen voor een beter gebruik van het net en een versnelling van de energietransitie. De stand van zaken rond flexibiliteit wordt vanaf 2024 in een apart rapport geanalyseerd. De VREG blijft toezien op de correcte en efficiënte werking van het centraal marktsysteem en het protocol voor de uitwisseling van gegevens tussen IT-systemen van de netbeheerders en de leveranciers. Ook de ontwikkelingen en implementatie van de nieuwe marktprocessen worden gevolgd.

3.4. Databeheer

De vierde werf houdt in dat de VREG de activiteiten rond databeheer van de distributienetbeheerders evalueert. In 2023 werd een pre-evaluatie uitgevoerd. Daarin bracht de VREG het IT-landschap rond databeheer in kaart. In 2024 volgt een meer doorgedreven audit. Men controleert of het IT-beleid van de distributienetbeheerders voldoende ambitieus en toekomstgericht is om alle marktgerelateerde dataprocessen goed en in lijn met de wetgeving te laten werken. Op basis van de resultaten bekijkt men verder hoe men Fluvius kan stimuleren om een performante en toekomstgerichte databeheerder te worden. Men vergelijkt de activiteiten rond databeheer met situaties in andere gewesten en Europese landen en neemt de resultaten op in een eerste vijfjaarlijks evaluatierapport.

3.5. Toezicht leveranciers

De opvolging van de financiële toestand van de elektriciteits- en aardgasleveranciers leidt tot de jaarlijkse rapportering over de financiële gezondheid van de energiemarkt en haar actieve leveranciers. 'Hedging' is een aandachtspunt en indien nodig worden extra acties ondernomen. Er is controle op de voorwaarden en de tariefkaarten, en op de naleving van de contractuele verplichtingen en afrekeningen van leveranciers.

3.6. transparantie

Om de transparantie op de Vlaamse energiemarkt te verhogen wordt de evolutie in het contractaanbod en de prijzen nauwgezet opgevolgd. Online dashboards informeren over prijzen en markttendensen en tonen de opportuniteiten en valkuilen voor verschillende klantengroepen. Doelgerichte campagnes moedigen gezinnen en kmo's aan om de V-test doelgericht te gebruiken.

4. Financiering

In de ontwerpbegroting 2024 gaat men ervan uit dat de wetgevende voorstellen over de Vlaamse Nutsregulator worden aangenomen. Omdat de dotatie van het Vlaams Parlement de enige bron van financiering is voor de VREG worden alle middelen voor die omvorming daarin opgenomen.

Pieterjan Renier maakt hierbij een kanttekening. Op 27 oktober 2023 stemde de Vlaamse Regering principieel in met een ontwerp van decreet waarin wordt gesteld dat de Vlaamse Regering op voorstel van de netbeheerders en na overleg met de VREG de veiligheidsvereisten zal vaststellen waaraan moet worden voldaan bij de aanleg en het beheer van installaties van elektriciteit- en aardgasdistributie en bij de uitvoering van werken door derden aan of in de nabije omgeving van deze installaties. De VREG zou daarbij bevoegd worden voor het toezicht op de naleving van die veiligheidsmaatregelen. Dit betreft een materie met belangrijke juridische en financiële risico's en verantwoordelijkheden. De VREG beschikt over geen enkele kennis daaromtrent en vraagt zich dan ook af of daar überhaupt een rol voor de organisatie is weggelegd. Omdat het ondernemingsplan al eerder bij het Vlaams Parlement werd ingediend, werd ook niet in middelen daarvoor voorzien.

Er zijn extra mensen nodig om de nieuwe bevoegdheden waar te maken. De koolstofdioxide- en waterstofsector zijn nog in volle ontwikkeling, wat betekent dat die aanwervingen geleidelijk kunnen gebeuren. Dat is anders voor de watersector. Daar zijn onmiddellijk veel mensen met de juiste expertise nodig. Zoals ook de SERV stelt, is de omvang van de gereguleerde tariefbudgetten en netinvesteringen in de watersector vergelijkbaar met die in elektriciteit- en gassector.

Om de doelstelling voor 2024 en alle veranderingen te realiseren, wordt een dotatie van 12,96 miljoen euro voorgesteld. Dat bedrag vertrekt van de huidige kosten van het personeelsbestand en het werkings- en investeringsplan, met daaraan de extra kosten toegevoegd gerelateerd aan de uitbreiding naar nieuwe sectoren en de omvorming naar Vlaamse Nutsregulator.

Voor de huidige VREG-bevoegdheden wordt een budget van 7,619 miljoen euro vooropgesteld. Het toezicht op de watersector, de wijziging aan het governance-kader en de omvorming tot Vlaamse Nutsregulator wordt op 3,2 miljoen euro geschat. De bijkomende kosten voor de nieuwe bevoegdheden op het vlak van waterstof en koolstofdioxide bedragen 1,2 miljoen euro. Het wegvallen van de retributie, 0,75 miljoen euro, moet worden gecompenseerd. Ten slotte zijn er bijkomende uitgaven ten belope van 200.000 euro voor bijkomend toezicht op het databeheer van Fluvius.

Aan het ondernemingsplan werd een meerjarenraming toegevoegd. In het geval dat de wetgevende voorstellen niet of maar deels worden aangenomen of pas later in werking treden, wordt een eventueel onuitgegeven saldo in rekening gebracht bij de opmaak van de volgende ontwerpbegroting en meerjarenraming.

Pieterjan Renier besluit de voorstelling van het ondernemingsplan met de bedenking dat het aantrekken van de geschikte profielen wellicht de grootste uitdaging vormt om alle ambities op het spoor te krijgen.

II. Bespreking op 22 november 2023

1. Tussenkoms van Andries Gryffroy

Andries Gryffroy had gehoopt dat er meer uitleg zou komen over het ondernemingsplan, in plaats van over wat er het voorbije jaar werd uitgevoerd. Het ondernemingsplan zou immers de kern van deze bijeenkomst moeten zijn.

Als het streefdoel is om tegen 2050 naar een koolstofneutrale omgeving te gaan, moet er ook een exit zijn van de gasdistributie. Wat is het standpunt van de VREG over de afbouw van die gasdistributie?

Daarnaast zijn er fusies op komst. Sommige daarvan gaan over de DNB-grenzen heen. Hoe vlot verlopen die fusiegesprekken?

In verband met de nieuwe tariefmethodologie wil de spreker weten hoever de VREG met de 'time of use' staat.

Tegelijkertijd benadrukt hij dat er iets mankeert aan het rendement dat Fluvius mag hebben op het eigen vermogen en het vreemd vermogen. Momenteel is het rendement van Fluvius op het vreemd vermogen lager dan de intrest die de netbeheerder moet betalen. Bovendien wordt er niet geraakt aan de 40 procent in eigen vermogen. In welke mate kan hier flexibeler mee gewerkt worden, in plaats van elke drie jaar in functie van de tariefmethodologie een bepaald rendement vast te leggen? De intrestvoeten zijn namelijk heel plots gestegen, en ze kunnen heel plots weer dalen. De CREG was bereid om zo'n flexibilisering door te voeren. In Duitsland is een flexibeler overlegstelsel al in voege; daar gaat men jaarlijks in overleg met de distributienetbeheerders. Staat de VREG open voor een flexibeler overlegmodel?

Volgens de spreker zijn de gevolgen van het huidige overlegmodel heel eenvoudig: als er geen versoepeling komt, zullen de investeringen in de tijd worden uitgesteld, aangezien er onvoldoende middelen zijn. Bovendien stelt de spreker vast dat het voor de netbeheerders moeilijk is om de investeringen die de VREG van hen vraagt te garanderen, aangezien ze slechts een beperkte toegang hebben tot de kapitaalmarkt.

Andries Gryffroy herinnert zich een regeling waarbij leveranciers elkaar onderling beschermden tegen een aantal negatieve gevolgen naar aanleiding van de omschakeling van de terugdraaiende teller naar de digitale meters. Een aantal leveranciers maakte als reactie een protocol binnen het kader van FeReSo. Binnen FeReSo is er sprake van een herverdeling van 200 miljoen euro per jaar, waarbij bepaalde leveranciers meer geld ontvangen en vervolgens bedelen aan andere leveranciers. Die regeling doet bij de spreker alarmbellen afgaan. Hij vermoedt dat hier sprake is van prijsafspraken en kartelvorming. Is de VREG op de hoogte van de activiteiten van de constructie FeReSo? Worden daar maatregelen tegen genomen?

De spreker kondigt alvast aan dat de meerderheidspartijen de begroting in deze vorm niet zullen goedkeuren. In de begrotingsopmaak worden namelijk twee zaken aangenomen die nog niet beslist zijn. Het eerste onderdeel zijn de retributierechten – dat gaat volgens de VREG om een bedrag van 750.000 euro – die de VREG zou verliezen op het ogenblik dat het geheel van de garanties van oorsprong naar het VEKA gaat. Het voorontwerp van decreet dat in deze regeling voorziet, moet nog een lang traject ter goedkeuring afleggen. Zolang daar nog geen definitieve beslissing over is genomen, moet er met die 750.000 euro geen rekening gehouden worden, aldus Andries Gryffroy.

Het tweede onderdeel betreft de Vlaamse Nutsregulator. De spreker benadrukt dat louter de economische regulering tot de bevoegdheden van de Vlaamse Nutsregulator behoort. De ecologische regulering blijft materie voor de VMM. Voor de dienst Economische Regulering bij de VMM werkten drie tot vier mensen. Het voorgestelde personeelsbestand dat de VREG hiervoor in dienst wil nemen, ligt volgens de spreker te hoog. Hoewel hij erkent dat er extra personeel nodig is om het CO₂- en Waterstofdecreet adequaat te adviseren en voor te bereiden, denkt hij dat het aantal werknemers in een andere grootteorde ligt dan de VREG in deze begrotingsopmaak laat noteren. Bovendien bevinden beide ontwerpen van decreet zich in een te pril stadium.

De spreker adviseert de VREG om een begroting op te maken die rekening houdt met de huidige decretale werking. Voorstellen of voorontwerpen van decreet vormen geen geschikte fundamenteën voor een begrotingsopmaak, aangezien die nog een lang goedkeuringstraject moeten afleggen. De spreker vindt het een interessante denkoefening, maar aanvaardt het niet om zaken in de begroting op te nemen waarover bijvoorbeeld nog geen advies van de Raad van State is verschenen, zoals de VNR.

2. Tussenkoms van Willem-Frederik Schiltz

Volgens *Willem-Frederik Schiltz* kreeg de commissie een grondige uiteenzetting over de staat van de energiemarkt in Vlaanderen van het afgelopen jaar. Hij is blij met de informatie over de acceptatiegraad van de digitale meter, maar dat ligt inderdaad buiten de scope van het ondernemingsplan.

Ook hij vindt de doorkijk naar de volgende jaren een beetje mager. De totstandkoming van de VNR is een grote operatie, die hopelijk synergiën met zich meebrengt en de slagkracht versterkt. Op welke manier gaat dat gebeuren? CO₂ en waterstof gaan op de markt komen en onder de regulering vallen. Dat wordt voorbereid door zeven mensen aan te werven. Wat gebeurt er dan concreet? Volgens Andries Gryffroy kan men zonder decreet geen begroting goedkeuren. Maar men kan toch anticiperen? Er zit weinig motivatie in de transitie en hoe die vorm zal krijgen. Op welke manier zal de inkanteling van de taken gebeuren en hoe bereidt men zich voor?

De nieuwe tariefmethodologie komt er van 2025 tot 2028. Komt er een analyse van de voorbije jaren? Dat kwam slechts gedeeltelijk aan bod. Is er al resultaat van het onderzoek naar de hoogte van de kapitaalkostvergoeding voor de netbeheerders? Het is een moeilijke discussie en ze sleept aan. Hoe zijn de vooruitzichten?

Willem-Frederik Schiltz sluit zich aan bij de vraag van Andries Gryffroy naar de 'time of use'. Men zit daar al zo lang op te wachten. Men heeft nu de digitale meter; is MIG 6 al operationeel? Wordt dat gebruikt? Er zijn signalen dat er problemen mee zijn. Moet men dat aan Fluvius vragen?

Het landschap is al aangehaald, de digitale meter is besproken. Is die uitrol van 80 procent tegen 2024 haalbaar? De weerstand krimpt maar is nog groot. De laatsten zijn meestal het moeilijkst te overtuigen. De vrijwilligheid is ondertussen allang verlaten. Wat is de inschatting van de VREG?

De VREG gaf in het verleden al aan dat de Europese wetgeving taken aan de regulator toekent. Welke gevolgen heeft dat? Hoe zit het met de elektriciteitsrichtlijnen en -verordeningen op dat vlak voor Vlaanderen? Er zijn er al een aantal maar ze zijn nog niet op volle kracht. Wat verwacht men daarvan?

De VREG gaf cijfers over de V-test. In de media vernam de spreker dat het niet eenvoudig is om als consument een volledige accurate vergelijking te maken. Soms

zitten de voordelige contracten goed weggemoffeld. Kan de VREG daar iets aan doen? Hoe krijgt men daarover meer transparantie?

De dashboards zijn interessant. Soms is het moeilijk om data te exporteren of te filteren. De tools zijn nog beperkt. Wordt daaraan gewerkt? In de budgettering zou er over twee jaar 800.000 euro naar nieuwe IT-systemen gaan. Waaraan moet men daarbij denken?

Men vraagt een forse stijging van de financiering: 3,2 miljoen euro voor de overbrenging van een aantal vte's vanuit de VMM. Verdwijnt die som dan bij de VMM? Hoeveel vte's moeten dat zijn?

Governance bedraagt 700.000 euro. Dat vindt de spreker echt heel veel. Moet men echt een leger aan kaderleden en directeurs inzetten om alleen nog maar te starten met de VNR? Wat gaat men concreet doen met dat geld? De communicatiecampagne bedraagt 500.000 euro. Dat lijkt Willem-Frederik Schiltz enorm. De V-test is ingeburgerd, waarom heeft de VREG zoveel geld nodig om nog bekender te worden?

Voor de CO₂- en waterstofactiviteiten moeten ook heel wat adviseurs worden aangehouden, maar er is nog geen activiteit. De spreker vreest dat dit voorlopig niet mogelijk zal zijn. Men is nog in volle voorbereiding. Hoe gebeurt dat? Zeven vte's voor CO₂ en zestien voor waterstof lijkt heel veel. Als er taken naar het VEKA worden doorgeschoven, is dat toch een besparing? De spreker kreeg daarbij graag nog wat meer toelichting.

Willem-Frederik Schiltz besluit dat deze begroting onvoldoende gemotiveerd is en hij ze dus niet kan goedkeuren. Hij staat er uiteraard voor open om in het komende jaar de transitie te volgen, met de bijbehorende budgetten.

3. Tussenkoms van Bruno Tobback

Bruno Tobback kan zich bij vele vragen aansluiten. Bij veel opmerkingen van de meerderheid heeft hij dan weer bedenkingen. 500.000 euro voor communicatie lijkt hem niet dramatisch of absurd. Meer informatie over de campagne is daarentegen wel nuttig.

Vooruit zal zich bij de stemming over de begroting onthouden, omdat de partij meer uitleg wil.

De spreker vraagt om meer toelichting bij de langetermijnplanning rond de uitbouw naar een Vlaamse brede regulator en de kosten die men moet verwachten. De VNR was trouwens een voorstel van de meerderheid. Ook Vooruit wil meer uitleg in verband met de kosten voor 2024. Door het tempo waarin deze coalitie decreten afhandelt, is het zeer twijfelachtig of dat nog lukt in deze legislatuur.

Een aantal vragen aan de VREG zou men niet mogen of moeten stellen. Of het budget van de VMM daalt door de overheveling van bevoegdheden, zou de meerderheid in de begroting voor 2024 moeten hebben opgenomen. Dat Willem-Frederik Schiltz dat niet weet, verontrust Bruno Tobback. Het is zijn taak om dat te bekijken.

Een aantal van de budgetten is wel erg verregaand. Heeft de VREG er rekening mee gehouden dat 2024 een verkiezingsjaar is? Het is niet evident om nog aanpassingen te doen vlak voor de verkiezingen. Is dat de reden waarom men enigszins voortvarend is geweest bij de opmaak van die begroting? Zijn er nog andere argumenten? Bruno Tobback wil graag luisteren naar de twee kanten, al moet de VREG beseffen dat men nog eens zal moeten terugkomen met die begroting.

Het verschil tussen de huidige en vorige bespreking van de begroting is dat Fluvius ondertussen een oplossing heeft gevonden voor de plaatsing van digitale meters in kleine, krappe woningen.

4. Tussenkoms van Robrecht Bothuyne

Robrecht Bothuyne zoomt in op de V-test en vraagt of er met de CREG wordt samengewerkt aan een geïntegreerde scan. Hij wil ook meer informatie over het studiewerk rond warmtepomprennabiliteit en de samenwerking rond de energienorm in samenwerking met de CREG.

Vervolgens heeft hij nog een aantal inhoudelijke vragen.

Hoe werd de tariefmethodologie voor volgend jaar opgebouwd? Hoe wordt het parlement betrokken en wat is de timing?

Er werd gesteld dat de investeringsvolumes voor Fluvius niet veel verschilden van vorige jaren, maar de marktomstandigheden zijn veranderd. Misschien zorgt dat ervoor dat de financiering en het toegelaten inkomen van Fluvius aan herziening toe zijn. Is er in dat opzicht recent nog benchmarking gebeurd met andere netbeheerders en regulatoren, en zo ja, wat zijn de resultaten?

Wat is de reflectie van de VREG over het flexibel model dat Elia heeft voorgesteld?

Hoe verloopt de verdere uitrol van de digitale meter en wat zijn de gevolgen als de norm van 80 procent eind 2024 niet is gehaald?

Wat zijn de resultaten van de preaudit die werd uitgevoerd over Fluvius als data-beheerder? Komen daar indicaties uit voor een grootschaligere audit?

Hoever staat het met het toezicht op de financiële gezondheid van leveranciers? Is er een gunstige evolutie? Beschikt de VREG over cijfers en informatie over ratio's en risico's van wanbetaling en de impact daarvan op de liquide middelen van leveranciers?

Worden er, eventueel in samenwerking met leveranciers, informatiecampagnes gepland over de voor- en nadelen van een maandafrekening? Heeft de toezichthouder zicht op het aanbod van de leveranciers? Voldoen ze aan de verplichting om daarin te voorzien?

Vervolgens gaat Robrecht Bothuyne in op de begroting, in dit moeilijke tijdsgezicht. Wellicht krijgt de regulator het vertrouwen om bijkomende taken op te nemen. De oefening die daarover werd gemaakt, is voor hem echter niet zo transparant. De personeelskosten zijn niet genoeg toegelicht en de omvorming van de huidige directie naar een college is erg duur. Bovendien is er sprake van een risico op vergoedingen ingevolge onrechtmatige beëindiging van arbeidsovereenkomsten van directeurs. Daarbovenop gaan de bedrijfsuitgaven maal drie. Hier is een grondigere verantwoording op zijn plaats.

Het blijft daarenboven moeilijk om een begroting goed te keuren die nog niet decretaal is verankerd. De VREG kan naar het Vlaams Parlement kijken, maar dat moet op zijn beurt naar de Raad van State kijken. En dat vraagt tijd.

5. Tussenkoms van Staf Aerts

Staf Aerts zegt een tegenstrijdige boodschap te horen. Er werd gezegd dat er te veel aandacht is gegaan naar het huidige energiebeleid en te weinig naar het ondernemingsplan. Maar de parlementsleden hebben daarover zelf veel vragen gesteld. De tweede tegenstrijdigheid is dat men enerzijds beweert dat het te vroeg

is om in budgetten te voorzien en anderzijds dat zaken niet transparant genoeg of onvoldoende uitgewerkt zijn. De spreker volgt de piste dat het nog niet nodig is budgetten uit te trekken als de decreten er niet zijn, maar dan kan men niet vragen dat er meer moet worden uitgewerkt.

Voor de spreker is het duidelijk dat er, voor het decretaal kader vastligt, nog een en ander moet worden uitgeklaard, bijvoorbeeld over de impact op de VREG en andere organisaties. Het betreft een heel grote reorganisatie. Er is ook achteraf opvolging nodig en er moet een soepele overgang worden gemaakt.

Staf Aerts heeft ook nog een aantal inhoudelijke vragen.

Volgens hem maken de cijfers rond energiedelen duidelijk dat het de verkeerde richting uitgaat. Er wordt niet geïnvesteerd in die vorm van energiedelen die de samenleving het meeste voordeel biedt. Het kader stimuleert de verkeerde richting, en dat zal op de dashboards maand na maand duidelijker worden.

Hij heeft het gevoel dat er ook met de gasinfrastructuur verkeerde investeringen gebeuren. De investeringen in het gasnet zelf vallen wel terug, maar op andere vlakken wordt het investeringsritme opgetrokken. Hoe ziet de VREG dat eigenlijk?

Als in 2050 de afkoppeling van gas een feit is, zal nog 2 miljard euro niet zijn afgeschreven. Is het dan een goed idee om investeringen in gas over facturen te spreiden? Wordt erover nagedacht om dat versneld te doen? Onderzoekt de VREG een andere aanpak? Er ontbreekt ook een plan voor de dag dat de stekker echt uit het gasnet gaat. Zo'n plan moet misschien niet door de VREG worden gemaakt, maar hij moet er wel voor zorgen dat het er is, zodat niet eindeloos ergens nog wel iemand met een gascondensatieketel zit.

Ten slotte pleit Staf Aerts ervoor om de communicatie over het capaciteitstarief grondig te blijven voeren. Heel veel mensen geven immers aan dat ze de impact ervan niet kennen.

6. Antwoorden van de VREG

Pieterjan Renier bevestigt dat er veel onzekerheden zijn. De VREG moet werken met de middelen die hij ter beschikking heeft, en heeft een heel nuttige oefening gedaan om te proberen om de verwachte inspanningen te becijferen.

De spreker overloopt de verschillende decretale initiatieven. Hij stelt vast dat de VREG heel vaak geconsulteerd wordt over decretale initiatieven, bijvoorbeeld over CO₂ of waterstof. Dat gebeurt deels omdat het Europees rechtelijk kader in volle ontwikkeling is. Dat moet, bijvoorbeeld voor waterstof, omgezet worden in Vlaamse regelgeving. De VREG beschikt over heel wat kennis over de elektriciteit- en aardgasregelgeving, en die input wordt gewaardeerd. Maar die mensen houden zich eigenlijk met andere zaken bezig dan met waterstof en CO₂.

De VREG voorziet voor 2024, en ook op lange termijn, zeven personeelsleden om op de domeinen CO₂ en waterstof te werken. Dat zijn zowel juristen als economen of mensen met technische kennis voor elk van de onderwerpen. Dat is belangrijk om te komen tot correcte regelgeving. Daar gaan nu veel inspanningen naartoe. Pieterjan Renier denkt dat het de bedoeling is om op het Europese niveau rond het thema waterstof te landen voor de Europese verkiezingen van 2024. Daarover zal dus veel regelgeving naar Vlaanderen komen, ook via verordeningen. In dat geval moet die niet eens omgezet worden in Vlaamse regelgeving, maar wordt de regelgeving vanuit het Europese kader rechtstreeks toegepast door de regulator. Er zitten inderdaad nog niet veel buizen in de grond, maar er wordt volop gewerkt aan het regelgevende kader en hoe het uitgerold moet worden.

Voor water is de situatie anders, erkent Pieterjan Renier. Iedereen heeft een wateraansluiting. De VREG heeft daar een beperkte kennis over, maar de watersector is qua grootte vergelijkbaar met de energiesector. De VREG heeft daarover al samengezeten met de SERV. Er werd gezegd dat het economische toezicht op water gebeurt door drie, vier mensen, maar dat klopt niet. De waterregulator bestaat maar uit twee mensen, maar het economische toezicht bij de VMM gebeurde door een twintigtal mensen. Dat worden dan een twintigtal mensen die zich bij de VREG zullen bezighouden met het economische toezicht. Het voorstel van decreet over de operationalisering van een Vlaamse Nutsregulator gaat veel verder dan louter het tarief van drinkwater: het gaat ook over de sanering, dus het toezicht op Aquafin. Dat houdt dus meer in dan wat de waterregulator als dusdanig opvolgt.

De VREG heeft een aantal voorstellen gedaan, rekening houdend met de synergiën die gevonden worden, zowel economisch, technisch als juridisch. Hij heeft een vijftiental personeelsleden nodig voor het toezicht op de watermarkt, maar wil zoeken naar synergiën. Pieterjan Renier is het eens dat het niet altijd duidelijk is wie de toezichthoudende instantie is. Dat moet nog uitgeklaard worden. Dat heeft de VREG in zijn advies ook meegegeven.

De VREG kan bij tekorten geen beroep doen op het financieringsorgaan van de Vlaamse overheid. Indien de VREG negatief gaat in zijn financiën, kan hij zijn lonen of facturen niet meer uitbetalen. Als er decreten komen over bijvoorbeeld de integratie van water in de VREG, moet de VREG in staat zijn om dat onmiddellijk te doen. Dat is geen geleidelijke overgang. Het zijn zaken waar de VREG rekening mee houdt, ook al zijn de decreten nog niet goedgekeurd of gepubliceerd.

De beleids- en begrotingstoelichting Energie en Klimaat voor 2024 (*Parl.St.* VI.Parl. 2023-24, 13-T/1) die in de commissie werd toegelicht, bevat een planning voor elk ontwerp van decreet, waarbij die soms goedgekeurd zouden worden in januari of februari 2024. Dat is bijvoorbeeld ook het geval voor het uitvoeringsbesluit voor de Nutsregulator. Dat is een heel ambitieuze planning. De VREG wacht op het advies van de Raad van State, waar ook rekening mee zal worden gehouden.

Pieterjan Renier gaat vervolgens in op een aantal specifieke vragen. Wat de vragen van Staf Aerts en Andries Gryffroy over het standpunt van de VREG over de exit uit de gasdistributie betreft, erkent de spreker dat daar grondig over moet worden nagedacht. De VREG doet dat niet alleen, maar in overleg met de verschillende spelers in de energiesector, onder andere Fluvius. Een concrete oplossing zal veel tijd vragen, maar het onderwerp staat alvast op de agenda.

Er zijn heel wat fusies die vanaf 1 januari 2025 in werking treden. Pieterjan Renier heeft daar een goed zicht op. Dat is belangrijk voor de VREG omdat ze de nettarieven per distributienetbeheerder zullen bepalen. Aangezien die distributienetten veranderen en gemeenten zich bij andere distributienetbeheerders zullen aansluiten, zal dat een impact hebben. De beslissingen over die fusies werden op tijd genomen, en de VREG heeft voldoende tijd gehad om zich daarop voor te bereiden.

In de tariefmethodologie van de VREG staat dat Fluvius tegen het einde van november 2023 met een rapport moet komen. In dat rapport moet Fluvius een evaluatie geven over hoe het de time of use dient aan te pakken. De VREG kijkt alvast uit naar die input. Daar is een heel uitgebreid traject aan voorafgegaan waarbij veel stakeholders werden betrokken. De spreker stelt vast dat er heel veel werk is verricht. De input van Fluvius zal meegenomen worden in de komende discussies over de tariefmethodologie.

In het kader van de nieuwe tariefmethodologie is het evident dat de discussie over het rendement op het geïnvesteerde vermogen een belangrijke rol speelt. Zowel de VREG als Fluvius voeren studies uit over dat thema, en beide organisaties gaan

daarover in overleg. Het is de bedoeling om vanaf eind maart 2024 een consultatie op te starten, om zo tegen eind juni 2024 finaal een beslissing te kunnen nemen over een nieuwe tariefmethodologie.

De tariefmethodologieën van Elia, Fluxys en de CREG zitten anders in elkaar. De spreker denkt niet dat het wenselijk is om de details daarvan toe te lichten.

Andries Gryffroy kaartte de compensatie aan van de reconciliatie bij FeReSo en vroeg naar het standpunt van de VREG. Pieterjan Renier verduidelijkt dat de VREG op de hoogte was van dat proces, en zijn standpunt daarover duidelijk maakte tegenover FeReSo. Hij wacht nu af hoe FeReSo en de verschillende energieleveranciers daarop zullen reageren. Volgens Pieterjan Renier is het evident dat er marktafspraken zijn. Reconciliatie wordt gedefinieerd in het Energiedecreet. Of die marktafspraken ongeoorloofd zijn, vindt de spreker een minder evidente vraag. Omtrent de mededinging heeft de spreker contact opgenomen met de BMA om na te gaan of hier sprake is van ongeoorloofde afspraken.

Hij vindt het logisch dat de organisatie als dusdanig bestaat. De reconciliatie van de compensatie heeft volgens de VREG echter niks te maken met de reconciliatie. De term 'reconciliatie van de compensatie' dekt dus niet de lading van reconciliatie zoals het begrip in het Energiedecreet wordt gedefinieerd. De procedure die FeReSo toepast, wordt ook niet in het Energiedecreet vermeld. De spreker herhaalt dat het voor zich spreekt dat er afspraken zijn tussen de energieleveranciers, maar wijst er wel op dat de VREG geen goedkeuring heeft gegeven voor de procedure van de reconciliatie van de compensatie.

Wat de uitrol van de digitale meter betreft, is er nog een lange weg te gaan. Het doel van de VREG is dat 80 procent van de Vlaamse huishoudens tegen het einde van 2024 over een digitale meter beschikt. Momenteel heeft ongeveer 50 procent van alle huishoudens een digitale meter. Dat het doel op 80 procent ligt, is een gevolg van Europese regelgeving. Het komende jaar zal uitwijzen hoeveel digitale meters Fluvius kan installeren.

Pieterjan Renier verwacht dat er nog veel Europese wetgeving op komst is die voor de Europese verkiezingen in 2024 zal worden doorgevoerd. Daar zitten verordeningen bij die onmiddellijk zullen worden toegepast, zonder decretale omzetting.

Vervolgens richt de spreker zich tot de vragen over de aanpak van de budgettering van de Vlaamse Nutsregulator. De VREG gaat ervan uit dat er in 2024 een beslissing komt over het initiatief. Daarop volgen onmiddellijk grote eenmalige kosten. De VREG is een sterk merk, en dat is belangrijk, enerzijds wegens de V-test en anderzijds voor het aanwerven van personeel. Die aanwervingen zijn volgens de spreker de grootste uitdaging.

Het is voor de VREG geen evidente zaak om technische profielen te vinden. Daarom is naambekendheid nodig om mensen aan te trekken. De VREG concurreert met Elia, Fluvius en alle energieleveranciers. Er is dus voldoende toezicht nodig op die marktactoren. Als de Vlaamse Nutsregulator wordt gelanceerd, heeft die organisatie nog geen gevestigde naambekendheid. Het zal nodig zijn om de Vlaamse Nutsregulator onmiddellijk in de markt te zetten, zodat er personeel wordt aangetrokken. Daar zal een communicatiecampagne voor nodig zijn.

Daarnaast wijst de spreker op enkele technische aspecten. In de huidige gebouwen van de VREG is nog voldoende ruimte voor extra personeelsleden. Wel zullen er extra IT-kosten zijn. Dat heeft vooral te maken met de watersector. Er worden veel data binnengebracht via Fluvius en de leveranciers, en de VREG moet met die data aan de slag gaan. De watersector is nog een onbekend terrein voor de VREG. Om die data te verwerken is een grote IT-investering nodig. Daarom worden er

grote uitgaven begroot voor de niet-recurrente kosten. Die totale uitgaven worden begroot op 1,6 miljoen euro. De VREG wenst die uitgaven te spreiden over twee jaar: 1 miljoen euro in het eerste jaar en 600.000 euro in het tweede jaar.

Daarnaast is er sprake van de recurrente kosten. Dat heeft in hoofdzaak te maken met het personeel en de governance. De VREG wil op termijn 23 mensen extra aanwerven. Op basis van die recurrente kosten schat de VREG een dotatie van 15 miljoen euro nodig te hebben. Die cijfers werden gedetailleerd opgenomen in het ondernemingsplan.

De VREG heeft geen zicht op het aantal gebruikers van de CREG Scan. Uiteraard heeft de VREG overleg met de CREG, maar op dit moment gaat het over twee parallel lopende projecten. Beide organisaties werken samen om op eenzelfde manier informatie te vragen aan de leveranciers, zodat die communicatie op een gelijkaardige manier verloopt. Op dit moment zijn er geen gesprekken om dat tot één tool te combineren.

De PwC-studie zal verlengd worden. Zowel op het federale als op het Vlaamse niveau is daar regelgeving rond. De vier energieregulators hebben samen besloten om de samenwerking daarrond verder te zetten. De aanbesteding is opnieuw toegekend aan PwC. Het consultancybureau zal dus op een gelijkaardige manier de studie voortzetten. Daarnaast is er een federale verplichting voor een studie rond warmtepompen. Dat valt onder de bevoegdheid van de CREG, maar ook de VREG zal die studie opvolgen.

De discussie over de tariefmethodologie loopt volop. De spreker toont zich bereid om in de commissie een extra toelichting te geven over dit thema.

De VREG hecht veel belang aan flexibiliteit. De spreker ziet dat als een manier om de energietransitie waar te maken. Er is echter een onderscheid tussen verschillende vormen van flexibiliteit. Wanneer Elia het heeft over flexibiliteit, gaat dat vooral over balanceren om het net in evenwicht te houden. Er is echter ook sprake van flexibiliteit op het lokale niveau, en in dat geval gaat het over de spanningsproblematiek of congestie op de distributienetten. Er is een spanningsveld tussen die vormen van flexibiliteit. Het is aan de regulator om over dat spanningsveld te waken.

Vijf jaar na het introduceren van de digitale meter volgt een evaluatie van Fluvius als databaseheerder. In 2023 is men daaraan begonnen aan de hand van een preaudit. Die preaudit had als doel om de verschillende systemen van Fluvius in kaart te brengen. In de volgende stap zal er een gedetailleerde audit uitgevoerd worden. Daarnaast wordt ook een vergelijkende studie uitgevoerd met de buurlanden.

Voor het einde van 2023 zal de VREG een rapport publiceren over het toezicht op de leveranciers en de financiële gezondheid.

De VREG is van plan om de maandfacturatie in de kijker te plaatsen in zijn nieuwsbrief. De spreker twijfelt echter of het aan de VREG is om daar een grote communicatiecampagne over te voeren, laat staan of daar budget voor is.

Er werd een poging gedaan om een financiële oefening uit te werken op basis van de verschillende voorstellen en voorontwerpen van decreet die op tafel liggen. De bedoeling was om de mogelijke financiële consequenties van die decreetgeving in kaart te brengen.

Op de website van de VREG zijn cijfers te vinden over energiedelen. Die gaan terug tot juni 2023. Ondertussen zijn er meer cijfers beschikbaar, en daar is een stijgende trend zichtbaar. De spreker gelooft dat het nuttig is om na te denken over

hoe het beleid daarin verder kan evolueren. In samenwerking met het VEKA en Fluvius worden stappen gezet om op zoek te gaan naar verbeteringen.

Pieterjan Renier is het er volmondig mee eens dat er blijvende inspanningen moeten worden geleverd voor een juiste perceptie van het capaciteitstarief.

7. Verdere vragen en antwoorden

Over het FeReSo was de VREG onduidelijk. *Andries Gryffroy* verduidelijkt dat dit concept opgezet is na de invoering van de digitale meter omdat het inkomstenmodel voor de leverancier verschillend is bij een niet-terugdraaiende digitale meter en bij een ferrarimeter. Door de invoering van de digitale meter gingen bepaalde leveranciers, afhankelijk van waar de uitrol begon en niet begon, meer of minder inkomsten hebben. De leveranciers hebben toen samen met de DNB's een fonds opgericht, FeReSo. Het zou gaan over enkele miljoenen euro's. Bepaalde leveranciers zouden nu weigeren om geld te storten in het fonds. Wie geld nodig heeft uit de pot, kan het niet krijgen, waardoor er arbitrage zal komen. Een aantal leveranciers, onder andere OCTA+ en Ecopower, hebben beslist om mensen met een terugdraaiende teller en zonnepanelen meer te laten betalen. De spreker vraagt wat de houding van de VREG tegenover FeReSo is. Moet dat worden nageleefd? Moeten de leveranciers bijdragen aan de pot? Of gaat dat te ver? Is FeReSo in gebreke gesteld?

Andries Gryffroy zou opteren voor een begroting die geen rekening houdt met voorontwerpen of voorstellen van decreet die nog moeten goedgekeurd worden. Dat geldt ook voor de 750.000 euro inkomsten die men volgend jaar niet meer zal hebben. Uit zijn contacten weet de spreker dat dit pas ten vroegste van toepassing zal zijn vanaf 2025. Een begroting opmaken om te kunnen freewheelen en nadenken over de toekomst, is oké voor de spreker. Maar deze begroting is wel bindend en niet vrijblijvend: het geld gaat per twaalfden naar de organisatie. Het geld gaat dan naar de organisatie op basis van decreten die er nog niet zijn en BVR's die nog moeten worden afgestemd. De VREG heeft als goede huisvader gewerkt, de decretale initiatieven waren op komst. Ze stonden op de lijst voor januari of februari. Het parlement rekende nog op een advies van de Raad van State eind september. Het advies is echter nog altijd niet binnen en het is waarschijnlijk nog niet voor de eerste maand. Zo lang dat er niet is, kan men niet verder. Als de decretale initiatieven volgend jaar wel worden goedgekeurd, en dat zou leiden tot een personeels-overdracht van de VMM naar de regulator, is het mogelijk om een overgangsmaatregel te maken voor 2024 zonder begroting. Dat is geen gemakkelijke weg, maar het is mogelijk.

Bruno Tobback zegt niet meer te weten wat, ook politiek, de bedoeling is. Hij vindt het vreemd dat vanuit de meerderheid over een voorstel van decreet dat men zelf op poten heeft gezet, een dovemansgesprek wordt gevoerd omdat de regulator ervan uitgaat dat de plannen van de meerderheid zullen worden uitgevoerd. Dat heeft natuurlijk implicaties. De vragen die werden gesteld zijn terecht, maar het lijkt erop dat men probeert kosten te vermijden of uit begrotingen te houden om de cijfers op te leuken.

Als de meerderheid ervan uitgaat dat de decreten, zij het met enige vertraging vanwege de Raad van State, in deze legislatuur worden goedgekeurd, gaat men er toch ook vanuit dat ze worden uitgevoerd. Volgens *Bruno Tobback* lijkt het erop dat men in het midden laat of die Vlaamse Nutsregulator er komt of niet. Dat vindt hij geen verstandig beleid. Het zou beter zijn om met de VREG de argumenten en de heel concrete becijfering te bespreken, in de veronderstelling dat de plannen worden uitgevoerd. Er komt een onzekere periode aan, maar het is beter om al niet meteen extra moeilijkheden te creëren voor de volgende regering. Bovendien kost achteraf oplossen meer geld dan vooraf voorzien. Hij is voorstander van een grondige discussie.

Robrecht Bothuyne stelt dat de begroting niet kan worden goedgekeurd omdat de decretale basis, door een uitblijvend advies van de Raad van State, er nog niet is. Het is de bedoeling het voorstel van decreet uitgebreid te bespreken, rekening houdend met alle adviezen, inclusief dat van de VREG zelf. Intussen lijkt het aangewezen om tot een consensus te komen en een begroting uit te werken, met oog voor de toekomstige impact, die wel een decretale basis heeft.

Pieterjan Renier is bereid om zowel over het inhoudelijke als het financiële aspect verder in overleg te gaan. Hij ziet een onderscheid tussen CO₂ en waterstof enerzijds, en de VNR en water anderzijds. Het lijkt erop dat het eerste veel sneller op de rails zal staan dan het tweede. Beide zijn niet noodzakelijk aan elkaar gekoppeld.

Daarnaast gaat het niet alleen over decreten, maar ook over het Europees regelgevend kader. Er zitten nog regelgevingen aan te komen, waarin heel wat over de regulator wordt aangegeven. Hij acht het zeker nuttig om hierover in overleg te gaan.

Pieterjan Renier legt uit dat FeReSO leveranciers samenbrengt. In de marktwerking zijn er allocaties waarmee men het net in evenwicht tracht te houden op basis van de best beschikbare informatie. Met de reconciliatieprocessen gaat men, met de steeds betere informatie, de juiste energievolumes toekennen aan de leveranciers, in relatie tot hun facturatie. Dat er marktafspraken zijn binnen het kader van FeReSO is dus logisch. Het standpunt van de VREG over de reconciliatie van de compensatie is duidelijk. Het werd niet goedgekeurd, en dat heeft de VREG ook formeel aan FeReSO meegedeeld.

De voorzitter stelt vast dat er op dit moment geen consensus is om het voorstel van dotatie van de VREG goed te keuren. Ze stelt voor om, zoals twee jaar geleden, de bespreking tijdens een volgende vergadering voort te zetten. De commissie stemt daarmee in.

III. Bespreking op 6 december 2023

1. Toelichting door de VREG van het aangepaste voorstel van dotatie

Maarten De Cuyper begint met de mededeling dat de VREG tijdens de hoorzitting op 22 november 2023 huiswerk had meegekregen. De regulator heeft intussen een aangepast voorstel van dotatie uitgewerkt, waarover overlegd is met de raad van bestuur en dat Pieterjan Renier zal toelichten. Hij wijst er nog op dat het langverwachte advies van de Raad van State over het voorstel van decreet over de operationalisering van een Vlaamse Nutsregulator (*Parl.St.* VI.Parl. 2022-23, nr. 1797/7) er intussen is. Hij stuurt erop aan daarover te overleggen, hetzij in de hoorzitting, hetzij met de fracties, omdat de VREG een aantal suggesties heeft die hij graag zou bespreken.

Pieterjan Renier verduidelijkt dat het uitgangspunt van het aangepaste voorstel van dotatie is dat de verschillende decretale initiatieven nog niet zijn goedgekeurd. Hij heeft het dan over het CO₂-decreet, het Waterstofdecreet, het ontwerp van decreet Kerntaken VREG en het voorstel van decreet over de Vlaamse Nutsregulator.

Wat CO₂ en waterstof betreft, erkent de VREG de noodzaak om een geleidelijke opbouw van expertise en dus ook van financiële middelen te realiseren. Met betrekking tot het ontwerp van decreet Kerntaken VREG en het voorstel van decreet over de Vlaamse Nutsregulator gaat de VREG ervan uit dat er voor hem geen financiële implicaties zullen zijn in 2024. De verschillende initiatieven zullen ongetwijfeld verder hun traject afleggen, denkt de spreker, en de VREG wil daar graag aan bijdragen. Ten slotte is er nog het verzameldecreet VI, dat ook geen implicaties zal hebben voor de VREG. Dat is dus het uitgangspunt.

Pieterjan Renier licht vervolgens toe wat dat betekent voor het voorstel van dotatie, in eerste instantie voor de huidige bevoegdheden van de VREG. Er werd al uitgebreid toegelicht dat het voor 2024 gaat over 7,61 miljoen euro. Voor het deel governance, VNR en water, wat dus vervat zit in het voorstel van decreet over de Vlaamse Nutsregulator, trekt de VREG in 2024 geen budget uit. Voor waterstof en koolstofdioxide moet de VREG expertise opbouwen. De regulator werft daarvoor geleidelijk zeven vte's aan in de loop van 2024. De grootste uitdaging zal zijn om die mensen effectief te vinden. Vandaar dat het budget werd bijgesteld van 1,2 miljoen naar 0,75 miljoen euro. De VREG gaat er daarnaast van uit dat er ook in 2024 nog een retributie gefactureerd zal kunnen worden en dat die inkomsten dus niet zullen wegvallen. Ten slotte was er ook al in een beperkte som van 200.000 euro voorzien voor toezicht gerelateerd aan databeheer. Dat brengt het totaal op 8,57 miljoen euro voor 2024.

Pieterjan Renier gaat over naar de aangepaste meerjarenraming die eveneens werd opgemaakt. Daarin is de inschatting van de evolutie van het aantal personeelsleden bij de VREG te zien, evenals hoe de budgetten en de rotatie bij de regulator op lange termijn worden ingeschat. Hij wijst erop dat het om een indicatie gaat, die het parlement kan gebruiken om bepaalde inschattingen van begrotingen te maken. Slide 4 maakt verder duidelijk dat de meerjarenraming geen financiële middelen bevat die gerelateerd zijn aan de operationalisering van de Vlaamse Nutsregulator en de kerntaken van de VREG. In functie van aanpassingen aan het regelgevende kader daaromtrent zal deze meerjarenraming dan ook aangepast moeten worden. Dat is ongetwijfeld iets voor de komende jaren, besluit Pieterjan Renier.

2. Tussenkomen van Willem-Frederik Schiltz

Willem-Frederik Schiltz dankt de VREG voor de aanpassing van de begroting en het gehoor geven aan de verzuchtingen en bezorgdheden die tijdens de hoorzitting op 22 november geuit werden. Hij heeft nog een paar vragen. In de al opgemaakte dotatie zat al een verhoging. In de aangepaste dotatie zit nog eens een verhoging van 400.000 euro. De spreker wil weten waar dat verschil van 400.000 euro vandaan komt.

Hij is verder blij dat in de begroting verschillende elementen zitten die gelinkt zijn aan het advies van de Raad van State over het voorstel van decreet over de Vlaamse Nutsregulator. Hij is ook tevreden dat werd aangegeven dat dat niet wegneemt dat er voorbereidende werkzaamheden getroffen moeten worden om de omzetting van de Europese richtlijnen rond CO₂ en gas door te voeren, en dat daarvoor extra capaciteit nodig is. Hij vraagt wel of de VREG kan specificeren hoe hij aan het bedrag voor die door te voeren aanpassingen is gekomen, en wil hetzelfde weten over het voorziene bedrag voor databeheer.

3. Tussenkomen van Robrecht Bothuyne

Ook *Robrecht Bothuyne* dankt de VREG om een en ander te herwerken. Hij vindt het goed dat er nog wat duiding gegeven wordt bij de gemaakte keuzes, zoals Willem-Frederik Schiltz heeft gevraagd, maar voor cd&v ligt het in lijn met wat op 22 november is gezegd, namelijk dat er geen decretale basis is om nu al grote manoeuvres te doen. Voorbereid zijn is natuurlijk iets anders, merkt hij op, en dat wordt gereflecteerd in de cijfers. Hij hoort echter ook graag de verdere verduidelijking.

4. Antwoorden van de VREG

Pieterjan Renier antwoordt dat de belangrijkste achterliggende reden voor de stijging van 7,2 naar 7,6 miljoen euro de indexatie van de lonen is. De lonen, die de grootste kosten van de VREG vormen, zijn gemiddeld met 10 procent gestegen.

Daarnaast hebben de EMD-taken gezorgd voor een stelselmatige aangroei van het personeelsbestand, evenwaardig aan 1 vte.

Wat de omzetting van de Europese richtlijnen rond CO₂ en gas betreft, werkt de VREG mee aan de verschillende decretale initiatieven die op dat vlak genomen worden. De regulator heeft daarvoor in eerste instantie juristen nodig die de materie kennen, zowel op Europees, Vlaams als Belgisch niveau. Pieterjan Renier geeft toe dat dat nu gebeurt door mensen die zich eigenlijk moeten bezighouden met andere taken en wenst dus dringend twee juristen te kunnen inschakelen.

Ook op het vlak van technische zaken worden heel wat initiatieven rond waterstof en CO₂ genomen. Dat impliceert dat de VREG ook technische profielen nodig heeft. Vaak zijn dat mensen met een ingenieursachtergrond, met kennis uit de gassector, die zich vervolgens gespecialiseerd hebben. De VREG wenst twee van die profielen aan te werven. Ten slotte wil de regulator ook nog twee economische profielen aanwerven. Dat brengt het totaal op zes à zeven vte's, waarvan er in 2024 hopelijk vier aangeworven kunnen worden. Daar komt die 750.000 euro vandaan.

Het bedrag dat voor databeheer is uitgetrokken, wil de VREG inzetten voor de evaluatie van Fluvius als databeheerder in 2024. Dat is een decretale taak die vijf jaar geleden is ingeschreven en nu voor de eerste keer uitgevoerd moet worden. Daarvoor wenst de VREG tevens twee externe studies te laten uitvoeren, en het is ook daarin dat die 200.000 euro kadert. In 2025 is in die extra 200.000 euro trouwens niet meer voorzien, besluit de spreker.

IV. Besluit van de commissie

De Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Energie besluit in consensus de voorgestelde dotatie van 8,57 miljoen euro goed te keuren. Dit besluit zal aan de plenaire vergadering van het Vlaams Parlement worden bezorgd.

Gwenny DE VROE,
voorzitter

Jeroen TIEBOUT,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

BMA	Belgische Mededingingsautoriteit
BVR	besluit van de Vlaamse Regering
CREG	Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas
DNB	distributienetbeheerder
EMD	Electricity Market Design
FeReSo	FEBEG Reconciliation and Settlement Organisation
GO	Garanties van Oorsprong
GSC	groenestroomcertificaat
HHI	Herfindahl-Hirschmann Index
MIG	Market Implementation Guide
PwC	PricewaterhouseCoopers
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
VEKA	Vlaams Energie- en Klimaatagentschap
VEKP	Vlaams Energie- en Klimaatplan
VITO	Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek
VMM	Vlaamse Milieumaatschappij
VNR	Vlaamse Nutsregulator
VREG	Vlaamse Regulator van de Elektriciteits- en Gasmarkt
vte	voltijdsequivalent / voltijdsequivalent
V-test	tool om energiecontracten en -leveranciers te vergelijken
WKC	warmtekrachtcertificaten